

NR. 1 FEBRUAR 2020, 28. ÅRGANG

Museumsglimt

Medlemsblad for Lillehammer Museums Venner

MEDLEMSKAP LMV 2020

DSSVs ekstraordinære årsmøte 26. september 2019 besluttet å endre venneforeningens virkeområde fra bare Maihaugen til å omfatte alle de 6 museene som inngår i Stiftelsen Lillehammer Museum:

Maihaugen
Lillehammer kunstmuseum
Bjerkebæk
Aulestad
Norges Olympiske Museum
Norges Postmuseum,

Navnet på venneforeningen er
Lillehammer Museums Venner (LMV).

Som medlem her får du fri adgang til alle disse museene i hele kalenderåret (inklusive Barnas Sommer- og Vinterdag, Julemarkedet, osv). I tillegg får du direkte invitasjon til spesialarrangementer på alle museene (når du har betalt kontingent og registrert din e-postadresse).

Venneforeningsbladet får du i posten tre ganger i året.

I tillegg gir medlemskapet fri adgang til en rekke andre friluftsmuseer i Norden (Norsk Folkemuseum, Sverresborg etc). som du finner på lillehammermuseum.no/lmv

MEDLEMSKONTINGENT:

Enkeltmedlemskap med årskort kr 700/
kalenderår

Familiemedlemskap med årskort kr 1 050/
kalenderår

Familiemedlemskap gjelder et par og alle egne barn/barnebarn under 16 år.

Lillehammer Museums Venner

Maihaugvn 1, 2609 Lillehammer
Bankgiro 2000.05.17608
Informasjon 6128 8900
E-post: venner@lillehammermuseum.no

Redaktør: Anne Mari Løken
Grafisk produksjon: Dialecta
Forsidefoto: Veslemøy Furuset

INNHOOLD

Leder	side 3
Kjære lesere	side 4
Den første direktør	side 5
Stortorgets perle	side 7
Nye styremedlemmer i SLM	side 10
Duken på Aulestad	side 11
Arts and crafts på Lillehammer	side 14
«MAIHAUGEN-METODEN»	side 16
«Det er fornyes man skal»	side 18
Digitalt museum	side 20
Spesialomvisninger / Vennetur	side 22
Ressurspersonene	side 23
Program for museene	side 24

Velkommen til årsmøte

Tirsdag 24. mars 2020 kl. 18.30
i Auditoriet på Maihaugen

DAGSORDEN

- Årsmelding og regnskap for 2019
- Innkomne forslag
- Valg på styreleder, styremedlemmer, varamedlemmer, valgkomite og revisor
- Direktør Jostein Skurdal orienterer om status og planer for SLM
- Servering i kafeteriaen etter møtet

Årsmelding og regnskap finner du på vår hjemmeside

<http://lillehammermuseum.no/lmv/aarsmote>
eller dokumentene kan hentes i butikken på Maihaugen.

**Forslag må være sendt oss innen 17. mars
på e-post: venner@lillehammermuseum.no**

Kjære Venner!

Svend Strand, Styreleder LMV

Velkommen til et nytt museumsår. 2020 vil gi oss nye muligheter med utvidet besøksstilbud.

Dette fordi vår venneforening, som de fleste av dere har oppdaget, har endret navn fra De Sandvigske Samlingers Venner til Lillehammer Museums Venner. Det ble besluttet på foreningens ekstraordinære årsmøte 26. september. Der valgte man med overveldende flertall å utvide foreningens virkeområde fra «bare» Maihaugen til alle de seks museene som inngår i Stiftelsen Lillehammer Museum.

Det betyr at medlemmene i 2020 kan besøke alle de seks museene, altså Maihaugen, Lillehammer Kunstmuseum, Bjerkebæk, Aulestad, Norges Olympiske Museum og Norges Postmuseum, når og hvor mange ganger man ønsker.

Som dere har registrert på forsiden på dette nummer, har vi endret navnet på bladet til **MUSEUMSGLIMT**, nettopp for å markere at det gamle Maihaugbladet nå er et magasin både for Maihaugen og de andre fem museene.

Utvidelsen er positivt mottatt, det vises bl.a. ved at flere medlemmer enn på samme tid i 2018 har fornyet sitt medlemskap

I 2020 planlegger vi arrangementer for medlemmene som vil omfatte eksklusive omvisninger og opplegg ved flere av museene. F. eks. vil vi forsøke å arrangere et besøk på Lillehammer kunstmuseum, hvor medlemmene får se hvilke skjulte kunstskatter som finnes bak og under utstillingsområdene. Medlemmer vil på forhånd motta en e-post eller en SMS (for de som har innmeldt det) med invitasjon og påmeldingsinformasjon til dette og andre arrangementer.

Lillehammer Museums Venner skal: **arbeide til fremme av Stiftelsen Lillehammer Museum (SLM) og deres museer.** I dette ligger bl.a. å kunne assistere museene med å utføre nødvendige oppgaver. Frivillig arbeide er et område hvor venneforeningen naturlig kan bidra. I mer enn 25 år har vi hatt en gruppe kalt «Torsdagsvennene» som ukentlig møtes og bistår Maihaugen med ulike arbeidsoppgaver.

Dette ønsker vi i 2020 å utvide ytterligere. Vi vil invitere medlemmene til å melde seg til ulike interessegrupper, som kan bistå et museum med deres oppgaver. Alt slik frivillig arbeide vil være basert på hva museets profesjonelle stab ønsker hjelp til og å være under deres veiledning og ledelse.

Slike grupper kan enten være tilknyttet et enkelt museum, f.eks. Aulestad eller Lillehammer kunstmuseum, eller de kan være basert på fagfelt som går på tvers av museene. På denne måten kan det enkelte medlem utnytte sin kompetanse samtidig som han/hun blir del av et sosialt fellesskap som arbeid i slike grupper gjerne gir positivt grunnlag for.

Dere vil i løpet av relativt kort tid få en e-post eller SMS med nærmere informasjon om grupper vi tenker oss med detaljer om hvordan man melder sin interesse for å bidra.

Lykke til med lesing av bladet! Vi håper dere vil få et fruktbart og nyttig medlemskap i LMV også i 2020, med mange fine besøk på våre seks flotte museer!

Kjære lesere

Anne Mari Løken, ansvarlig redaktør

Det er med stor glede vi presenterer det første medlemsbladet i foreningen **Lillehammer Museums Venner/LMV**. Som dere er kjent med, har det vært en prosess både å bli ett felles museum i regionen, SLM, og å bli en venneforening for alle museene under paraplyen SLM.

Vi håper og ønsker at mange etter hvert vil krysse av for medlemskap i LMV når de enten kjøper nytt eller fornyer sitt medlemskap. Museet trenger den store, gode venneforeningen som om få år fyller 90 år. Vi har seks unike museer i vår region, vi har et tilbud om å bruke disse så mye vi vil med medlem-

skapet vårt, i tillegg få invitasjoner til spesialomvisninger i ulike deler av museene. Det er viktig at vi er med på å ivareta den fantastiske arven som dette gir oss. Å veksle mellom hjemmene til to Nobelpristakere eller besøke ett av landets beste kunstmuseer, eller å vandre på Maihaugen med sine tre museer, – det er kanskje ingen andre steder en finner en slik kulturell rikdom så tett samlet!

Navnet på bladet måtte endres, og det ble en morsom opplevelse. Vi utlyste konkurranse blant medlemmene i venneforeningen og alle ansatte i Stiftelsen. Forslagene strømmet inn til redaktøren! Redaksjonen ble bedt om å plukke ut tre forslag og så ble det styret i LMV som til slutt tok avgjørelsen.

Vi synes navnet ble svært passende, **MUSEUMSGLIMT** heter det.

Tusen takk til alle som bidro til navnekonkurransen og **GRATULERER** til Torgeir Korpberget, ansatt i SLM, som kom med vinnerforslaget.

Vi håper at du vil finne mange interessante og morsomme artikler i bladene framover. Vi har en stor, stor brønn å øse temaer fra, nå som vi kan lete blant alle seks museene.

Redaktøren har gode og ivrige medspillere med seg og på vegne av Kristin Helland, Ivar Olstad, Inger Enger og meg selv, ønsker jeg dere god lesning!

*Maihaugbladet
er historie.*

Allerede i år 1900, 38 år gammel, ble Anders Sandvig utnevnt til ridder av 1. klasse av St. Olavs orden for sitt samlerarbeid. Xylografi av Hans Christian Olsen. Foto: Audbjørn Rønning.

MAIHAUG-DIREKTØRENE

Den første direktør – samleren Anders Sandvig

I 1904, da Anders Sandvigs seks gamle hus med innbo var flyttet fra egen tomt nede ved jernbanen og opp til Maihaugen (ett av tre alternativ), var det på tale å kalle dem Gudbrandsdalen Museum. Men navnet forble De Sandvigske Samlinger, i dyp respekt for skaperen. Som rimelig var – og er!

Av Ivar Olstad

Da Sandvig døde i 1950, 88 år gammel, var det slutt på et enestående livsverk. «Geni» og «polyhistor» er brukt om denne gutten fra Hustadvika som ble «hundreårets gudbrandsdøl» og hyllet overalt. Som kjent var han odontolog, i sin tid den første mellom Hamar og Trondheim – privatpraktiserende og i flere tiår skoletannlege. Faglig dyktig, en foregangsmann med nasjonal og internasjonal anerkjennelse, oppfinner av en mye brukt aluminiumspresse til gebiss. Slik tjente han sine penger, som i stor grad ble brukt til innkjøp av det som skulle leve etter ham.

Redningsmannen

Han så nok på seg selv som en redningsmann. Flere sentrale menn i Stockholm og Kristiania var i ferd med å samle gjenstander fra norsk bygdekultur; Sandvig, som nysgjerrig amatør,

ønsket på sitt vis å stanse strømmen ut av Gudbrandsdalen. Det første han reddet var altertavla og prekestolen fra Lillehammers gamle kirke «fordi jeg syntes så inderlig synd på dem...» der de sto i et skur. Siden ble det 30 000 gjenstander – både de til pryd og slike til daglig bruk – og et hundretalls hus. En redningsmann, men også en av de gründere som gjennom sine museer var viktige i arbeidet med å bygge opp en nasjonsfølelse i et lite land med få mennesker, en fattig stat med sterkt behov for å markere sin egenart vis-a-vis nabolandene i sør og øst.

Gjennomføringsevnen

Noe av det enestående i dette arbeidet er resultatet av hans visjon om å skape «hele bygden som et samlet hele...», «...en samling av hjem hvor man kan gå like inn til de mennesker som

har levet i dem...» Kjøpet av Nedre Bjørnstad kan stå som eksempel på den imponerende ståpå-viljen som Sandvig hadde. Først evnen til å trekke til seg og oppildne støttespillere for å skaffe pengene som skulle til. Dernest logistikken i å rive 19 tømra hus, frakte dem med hest og tog, bygge opp et terreng på Maihaugen tilnærmet likt originalen på Lalm, og deretter sette opp hele anlegget, som sto ferdig i 1913. Aldri var slikt gjort her i landet, og knapt noe annet sted. Alt styrt og overvåket av tannlegen, som nå var blitt ekspert på så mangt.

Mangfoldigheten

Se på Maihaugen, slik den ligger i dag. Langt på vei menneskeskapt. Det er landskapsarkitekt Sandvig som står bak det grøvste. Med hakke og spade og mannekraft er det karvet ut plass til hus og anlegg, og ikke minst til tjernene, både det i sør, og de tre i setergrenda.

Les bøkene hans. «Vår gamle bondebebyggelse» samt de to – 300 siders bøkene fra 1907 og 1928 om Samlingene. Her er det mannen med overraskende grundige kunnskaper om allehånde byggteknikker i tillegg til innredninger og de hundrevis av gjenstander. Eller «Seterliv og seterstell» fra 1942, der også kulturhistorien er viktig. Og kanskje særlig de to memoarbøkene «I praksis og på samlerferd» og «I arbeid og fest» fra hhv 1943 og 1947. Nå er det fortelleren Sandvig som skriver, muntert og følelsesfullt, godt lesverdig den dag i dag.

Organisasjonsmannen

Vi blir imponert over organisasjonsmannen. Han var aktiv og sentral i tannlegenes tidlige oppbyggingstid, og markerte seg sterkt og iblant provoserende, både lokalt, nasjonalt og i utlandet. Likevel er det også her museumsmannen Sandvig som dominerer. Anerkjennelsen som kulturarbeider og det svære nettverket av viktige kolleger han bygde opp, gjorde ham sentral i det tidlige arbeidet med å samle og organisere dem. Dette innebar også reiser – igjen både innen- og utenlands.

Et monument

Hvordan det var mulig å greie alt dette, er vanskelig å forstå når vi også tar med svære prosjekter på Maihaugen, og naturligvis en familietilværelse og et aktivt sosialt liv i Lillehammer.

Museumsdirektøren

Etter hvert fikk han godtgjøring for museumsarbeidet; i 1918 ble han konservator, og fra 1921 direktør (selv om han helst ville bli kalt leder) for Samlingene. Nå står de der som et monument over en æra av nasjonsbygging, og en særmerkt gründer som tvilløst fortjener alle de mange utmerkelser han fikk gjennom sitt lange liv. Eller som statsminister Einar Gerhardsen sa det til ham i 1949: *Anders Sandvig har faktisk oppnådd den lykke at alle mennesker er fornøyd med hans arbeide, og den lykke er det ikke mange som blir forunt her livet!*

Det ligger mye kraft også i den middelaldrende Sandvig, der han skuer frem mot en meget aktiv alderdom. Foto: Anders Beer Wilse / Norsk Folkemuseum

Nils Ohlsen,
fotograf ikke oppgitt/
privat foto

Stortorget's perle

«Har vi møttes før» står det med stor skrift på veggene på Lillehammer Kunstmuseum. Nei, Nils Ohlsen, vi har ikke møttes før, men nå er det på tide.

Tekst: Anne Mari Løken | Foto: Veslemøy Furuseth

I august 2018 får Lillehammer Kunstmuseum ny direktør, Nils Ohlsen fra Oldenburg, via Smøgen, Berlin, Stockholm, Emden og Oslo, – til Lillehammer. Jeg skal klargjøre dette etter hvert. Ohlsen kommer til museet helt i starten av arbeidet med å konsolidere museene til Stiftelsen Lillehammer Museum. Store, krevende oppgaver venter med en gang, – bli kjent med organisasjonen, smelte sammen kulturer, lære nye medarbeidere å kjenne, sette sitt preg på en ny arbeidsplass. Det er godt å ha erfaring, det er godt å være særlig strukturert og det er godt å kjenne at dette arbeidet han får være med på, etter hvert setter seg. Kulturer sveises sakte sammen, vi anerkjenner hverandre og hverandres styrker, og selv om det tar tid, er vi på god vei, sier han, fordi vi er sterkere sammen.

Etter 1 ½ år i sjefsstolen trives han særdeles godt. Han trives med byen, med jobben, med folk. Det jeg opplever som helt spesielt her, er at folk har et sterkt eierskap til museet, folk følger med, de kommer med spørsmål eller kommentarer eller ønsker, de vil det beste for museet, de møter opp – det er en privilegert følelse å kjenne på!

Ohlsen kom sist fra Nasjonalmuseet i Oslo, der var han avdelingsdirektør for Nasjonalgalleriet i åtte år. Sammen med Nasjonalmuseet og KODE i Bergen, er Lillehammer Kunstmuseum det tredje å regne med i toppen av kunstmuseer i Norge når det gjelder å kunne vise norsk kunsthistorie fra 1800 til i dag. Han er vel vitende om at det har vært gjort et stort arbeid her i mange, mange år før han kom.

Å presentere seg.

«Har vi møttes før» er utstillingen som markerer den nye direktørens inntreden. Det er slik, sier Ohlsen, i museumsverden er det nesten en forventning om at en ny direktør presenterer seg ved å kuratere en ny samlingsutstilling. Hva er så tanken bak denne?

Ohlsen understreker raskt at dette er et samarbeid med mange involverte. Han hadde selv sagt laget en slags dreiebok, men samtidig var det viktig med mange verdifulle innspill fra kollegaer. Avdelingens felles merkevare-workshop var også veldig viktig for å utforme og prege utstillingen. Det ble i tillegg samarbeid med museene Aulestad, Maihaugen og Bjerkebæk, noe som ga en unik sjanse for den nye sjefen til å bli kjent med egen samling, men også se hva andre museer i stiftelsen inneholder.

Hovedtanken i utstillingen er at den skulle bli publikumsinvolverende, den skulle fortelle ulike historier om den norske kunsten og vise forbindelser mellom kunsten og det vanlige liv. Det er mange flere forbindelser enn grenser mellom ulike perioder og medier, sier han. Det å gi kunsten, eller museet, en lav terskel for deltagelse er et mål, det er en berikelse hvis en får en levende følelse av å forstå, mener Ohlsen.

Det er en annerledes utstilling. Den består av 28 deler. Hvert rom malt i vakre, duse farger, som forteller hver sin historie. Rommene kan inneholde malerier, gjenstander og fotografier, alt for å binde historiene sammen, for å understreke det virkelige levde livet med det en ser i malerkunsten. Dette gir også en type identitet, en opplevelse av at vi hører til akkurat her vi

er og bor, samtidig som vi er en del av en nasjonal og internasjonal verden. I tillegg får byens befolkning anledning til å stille ut et maleri «rett fra stua», et bilde de har et forhold til eller en historie knyttet til. Det ble stor respons på denne invitasjonen!

Forandringenes tid

Vi er inne i ei tid der store enheter gjelder, enten vi vil eller ikke er dette irreversibelt. Vi ser dette på alle arenaer, innen næringsliv, helse, universiteter, forskning og museer. Vi globaliseres og digitaliseres, – større enheter, men likevel mindre avstander. Norge er kanskje ett av de siste land i Europa som blir «global player» innenfor kunstmuseumsverdenen, selv Estland er foran oss smiler Ohlsen. Vi er helt avhengige av å være med i den nasjonale og den internasjonale verden for å lykkes slik strukturene er lagt opp nå, sier han, men det åpner opp for spennende muligheter.

Et stort ansvar

Fra 1. januar er Kunstmuseet det eneste i sitt slag i Innlandet, et område 20 % større enn Danmark! Dette gir oss et stort ansvar og nye oppgaver, sier Ohlsen, og det er svært viktig å være seg bevisst dette ansvaret. I dag er folk så mobile, vi **må og vil** konkurrere internasjonalt, vi **må** sammenligne oss med relevante museer i Europa, ja i verden!

Vi har tre søyler i museet:

1: Regional forankring

2: Nasjonal relevans

3: Internasjonal profil.

Som kunstmuseum vil vi inspirere kreativiteten, åpne for nye måter å tenke på, ja generere toleranse generelt, sier Nils Ohlsen. For meg er det viktig å jevne ut grensene mellom det som kalles High Art og Low Art, at dette blandes og at det ikke skal være noen terskel mellom. Vi ønsker at publikum heller aktiviseres enn å bli fylt med tall eller tørr informasjon, at de skal få en opplevelse av å **forstå** det de ser, slik at livet blir rikere.

Reisen

Det blir en lang samtale, så mye kunnskap og intens glød! Innimellom hører jeg svenske ord, så dansk tenker jeg, samtidig er det en anelse tysk aksent. Og det er i Tyskland han er født, i Oldenburg, på den nederlandske siden. Her har sjøfart gjennom tidene lagt igjen mange nordiske navn, og Ohlsen, Jensen, Hansen er ganske vanlige etternavn.

Men svensk'en, – «enligt» dukker opp mange ganger? Etter å ha studert kunsthistorie i Berlin, ønsket han å forske videre på det nordiske, og i Stockholm bodde han mens han skrev sin doktoravhandling «Skandinavisk interiørmaleri 1880-1920». Han forteller at Sverige og det svenske har hatt stor betydning for han. I familien var det inngiftede svensker, og hver sommer i hele sin barndom og ungdom ferierte han i Smøgen i Bohuslän. Kanskje hadde dette maleriske miljøet sin innvirkning på hans utdanningsvalg? Han sier han nesten følte det som et deja vu da han kom til Stockholm for å bo der. Første jobb ble i Emden i Tyskland, men etter at en dansk-norsk delegasjon hadde

besøkt museet hans der og tipset om jobben på Nasjonalmuseet, kom han til Oslo i 2010.

Siden har det vært Norge, og sammen med sin tyske oversetter-kone har de jammen blitt mer norske enn de fleste. De er lidenskapelige havpadlere begge to og har padlet fra Gøteborg til Kirkenes i løpet av seks somre, også fra Stockholm til Helsinki! Da blir vel Mjøsa litt lita, spør jeg? Nei, det var flott å trene med surf-ski da Mjøsa var turkis i sommer! Lillehammer er helt flott, han kan løpe, sykle, svømme timevis i Mjøsa bare det er over 12 grader, og gå på ski. Padle kan han gjøre om sommeren. Slik greier han både Birken og Iron Man-konkurranser. Store kontraster, men et spennende liv synes han, – kunst og trening.

Drømmen?

Drømmen er å kunne utvide museet *under* Stortorget. Når Oslo får flunkende nye kunstmuseer kommende år gjelder det å være våken. Å kunne bygge lokaler store nok til å vise mer av samlingene museet har, til å vise temporære utstillinger og til å vise dagsaktuelle utstillinger, ha fleksible prosjektrum som kan vise dagsaktuelle temaer, kunne utvide formidling mot barn. Dette for å imøtekomme at ikke alt skal skje i Oslo, men at regionen følger opp og Lillehammer styrkes som kulturby i et stort fylke. Det er min drøm, sier Nils Ohlsen.

Hvis den drømmen går i oppfyllelse vil vi kanskje få ei «perle» **under** bakken i tillegg til den vi allerede har **over** bakken. Takk for møtet!

F.v Laila Bokhari, Erik Røste og Jo Asgeir Lie.

Nye styremedlemmer i Stiftelsen Lillehammer Museum

Tekst: Ivar Olstad

Kulturdepartementet har utnevnt tre nye, spennende medlemmer med vidt forskjellig bakgrunn, som er i virksomhet fra 1. januar i år.

Ny styreleder er **Laila Bokhari** (45), statsviter, terrorforsker og politiker (H). Hun vokste opp i Lillehammer, og har allerede en uvanlig lang og interessant karriere bak seg. Hun ble utdannet ved universitet i England, Nederland og USA, og arbeidet senere ved Forsvarets Forskningsinstitutt og Norsk Utenrikspolitisk Institutt samt i Midt-Østen og Pakistan. I fireårsperioden fra 2012 var hun statssekretær hos statsminister Solberg og utenriksminister Børge Brende, og har deltatt i en rekke nasjonale og internasjonale utvalg. Bokhari har også skrevet to bøker. Vi kommer tilbake til et intervju med henne i neste nummer.

Nyoppnevnt nestleder er den 60 år gamle **Erik Røste**, velkjent Gjøvik-gutt med lang fartstid innen idretten. Han er utdannet på Norges Idrettshøgskole, og arbeidet som trener

og sportssjef for langrennslandslagene. Røste har vært president i Norges Skiforbund siden 2012, og innehar tillitsverv i FIS. Samtidig har han sitt yrke som leder i næringslivet innen sportsbransjen.

Vossingen **Jo Asgeir Lie** (48) er meritert trekkspiller med hovedfag fra Norges Musikkhøgskole, der han for øvrig skrev om gudbrandsdølen Oddvar Nygaard. Han har vunnet Spellemannsprisen to ganger, har spilt med en lang rekke av landets mest kjente musikere, og arbeider nå som rektor på Ole Bull-akademiet på Voss.

Svenske **Lena Palmquist** fra Nordiska Museet, **Anne Lise Fredlund** (fylkespolitiker SV), **Randi Nordtorp Mølmen** (Lillehammer kommune), samt **Truls Strand** og **Else Braut** (ansatte-representanter) fortsetter i styret.

En stein bære, men som skapt for å sitte og ta seg en pøssiar oppe på veien ved seteranlegget. Kanskje er den nettopp det: Skapt av noen?

Staselig duk

Duken på Aulestad

«Duken på Aulestad» er nesten som et eget begrep. Hva er så spesielt med en duk?

Tekst: Anne Mari Løken | Foto: Bjørn Mølmen / Aulestad

I samtale med museumskonsulent for Aulestad og Bjerkebæk, Bente Forberg, har jeg fått ei av dusinvis av historier fra Aulestad, Karoline og Bjørnstjerne Bjørnsons hjem. Som historien viser, Bjørnson var ikke bare dikteren som fikk den første norske Nobelprisen i litteratur, han var en kjempe på mange arenaer, både innenlands og utenlands. Han var en samfunnsbygger, en refser, en forkjemper, en dikter, en taler....flere betegner han som en gigant.

Blant en av hans mange saker, var kvinnesak svært viktig. Han deltok aktivt i rettighetskampene som startet for fullt sist på 1800-tallet, med bl.a. stemmerettskrav, retten til skils-

misse, til beskyttelse i arbeidslivet, streikerett. Fyrstikkarbeiderskene var en av gruppene Bjørnson la ned stor innsats for. Han kjempet for kvinnesaksrettigheter i eget land, men også i utlandet. Han regnes som den største kvinnesaksforkjemperen i Norden. Dette gjorde at Bjørnson fikk mange tilhengere og venner. I Sverige levde kvinnesaksforkjemperen, aktivisten og pasifisten Ann Margret Holmgren (1850–1940). I «Minnen och tidsbilder» fra 1926 skriver hun: «Aldri har en dikter satt kvinnen så høyt som Bjørnstjerne Bjørnson. Aldri har en mann hatt så stor tro på kvinners utviklingsmuligheter».

Fire ulike initialer

Initiativtager Ann Margret

Gaven

Dette var skrevet lenge etter at dikteren var død, men til hans 70-årsdag i 1902 var Holmgren, sammen med to andre svenske damer i Norge og feiret Bjørnson. Gaven de hadde med fra svenske kvinner og venner var en brodert duk, 240 cm lang og 207 cm bred. Den var tegnet av Maria Adelborg og brodert «i aftensoleens färger» av Louise Hamilton. Den er satt sammen av tre deler, og samme blonder er sydd på rundt hele duken. Det spesielle ved duken er ikke bare de vakre motivene, men at det er brodert inn monogram på duken, initialene til de kvinnelige vennene som ville hedre Bjørnson på dagen hans, 40 i tallet.

Duken eldes

Duken har ligget på bordet i spisestuen på Aulestad siden 1902, til glede for familien, gjester og besøkende som i alle år har kunnet betrakte dette vakre verket. Likevel er det slik at selv med forsiktig håndtering og bruk, forvitrer stoff, perlegarn og farger.

Ved starten av forberedelsene til 100-årsmarkeringen av Bjørnsons død i 2010, så tekstil-

Bjørnsons fødsels- og dødsår

konservator Kari Anne Pedersen at duken var i en slik forfatning at den burde bli lagt i magasin. Duken er et viktig historisk objekt som måtte ivaretas, samtidig som tanken om en erstatning raskt kom på banen. Det er da dyktige museumsfolk igjen viser hva de er gode for! Hvordan skaffe stoff, blonder, overføre motiv, og noen til å brodere en kopi?

Kirsti Krekling, som den gang var museums-konsulent på Maihaugen med ansvar for tekstiler, fikk oppdraget sammen med Bente Forberg. Det er rart hvordan en museums-konsulent «plutselig» kommer på at hun har åtte meter linstoff liggende, med akkurat den tettheten i veving som skal til, etter å ha lett i inn- og utland først. Eller at «noen» kom på en «butikk på Lesja», – når alle andre alternativ var brukt opp. Stoffet hadde Kirsti Krekling selv, og blondene fant hun på Lesja!

Da sto det en ting igjen, – **å brodere duken!** Det ble også en lokal historie. En bedre «gave» kunne ikke spisebordet på Aulestad få til det store Bjørnson-året!

Å brodere en duk

Tekst: Inger Enger | Foto: Bjørn Mølmen / Aulestad

Det er Birgit Dalen fra Gausdal som har brodert og sydd den nye «Duken på Aulestad». Hun forteller at hun fikk forespørsel om å påta seg oppgaven via Gausdal Husflidslag. Før det hadde alle husflidslagene i fylket blitt spurt om de hadde kandidater til arbeidet. For oss som kjenner til hennes dyktighet, var det ikke overraskende at *hun* fikk oppdraget. Birgit har brodert og montert over 100 bunader av ulike slag. Hun har også brodert og montert skjortene som hører til. Birgit Dalen er videre kjent for kirke-tekstiler som alterduker og prestestolaer. Da jeg traff henne nå i vinter var hun travelt opp-tatt med bunadsskjorte til Aksel Waldemars festdrakt. Denne drakten skal barnebarnet Aurora få til konfirmasjonen våren 2020.

Det er ikke bare brodering

15. mai 2010 var det sesongåpning og jubileumsår på Aulestad. Da var det 100 år siden Bjørnstjerne Bjørnson døde i Paris. Den flotte duken skulle naturligvis være klar til denne dagen, men det ble den ikke.

Birgit hadde brodert duken ferdig i god tid, men blondene passet ikke! De var skaffet fra Amerika og viste seg å være altfor spinkle og dårlige, de passet rett og slett ikke til stoff og brodergarn. Birgit sier selv: «Vi – Bente Forberg, Kirsti Krekling og jeg var slett ikke fornøyde, derfor ble det pause i arbeidet fra 15. mai til 1. september».

Blonden fra selveste Amerika holdt altså ikke mål! De tre damene var usikre på hvor de kunne skaffe riktig blonde nå. Så kom noen med den geniale ideen; la oss prøve en butikk på Lora på Lesja, der var det mye blonder ble det sagt. Det stemte! Blondene de fant var velegnet og syersken godt fornøyd. 23. september 2010 ble duken lagt på spise-stuebordet på Aulestad av Birgit Dalen og barnebarnet Aurora.

Duken er klar for nye 100 år

Et stort arbeid var vel utført! Duken er sydd i Jugendstil, og det vakre hovedmotivet er stikker, blad og blomster i gult, oransje og hvitt. 40 svenske kvinnesakskvinner sto bak gaven. De har alle fått initialene sine eller hele navnet brodert inn, til det brukte Birgit snelle-tråd! Rundt hele kanten og på begge sider av midtstykket er blondene fra Lesja påsydd med bittesmå sting. «Det ble i alt 37,36 m», sier Birgit. Og jeg kan bare si at damen er perfekt-sjonist ned til minste centimeter, 77 år gammel og «still going strong». Slike damer er sjelden vare. Tusen takk! **Duken er verdt en Aulestادتur!**

Birgit Dalen stryker duken før overlevering. Foto: Privat

Arts and crafts på Lillehammer

«Å hjemme seg» I et brev datert 26. oktober 1924 skrev Sigrid Undset til den danske kunstneren Agnes Slott Møller: «Jeg gaar i en forundring at det skulde times mig at faa et hus som præcis svarer til mit ideal av det som er vakkert.»

Tekst: Cecilie Skeide, Konservator, Lillehammer Kunstmuseum

Det ble det overordnede spørsmålet i utstillingsarbeidet: Hva var dette idealet?

I forbindelse med utstillingen «Å hjemme seg. I Sigrid Undsets hus er det mange rom» i Lillehammer Kunstmuseum (20. mai – 31. oktober 2019) undersøkte vi Undsets egen kunstsamling og hennes objekter på Bjerkebæk.

Ut fra kvitteringer kom det tydelig frem at Sigrid Undset gjerne kjøpte gamle møbler og ting fra antikvitetsforretninger. Den eldste stolen på Bjerkebæk er fra middelalderen. Hun var svært bevisst sine omgivelser og iscenesatte egen stue som en fornem middelalderstue. Denne interessen for stilhistorie samsvarer med forfatterarbeidet; samtidig som Undset bygget opp sitt hjem Bjerkebæk skrev hun trilogien om Kristin Lavransdatter. For henne var det av betydning hva slags stol Kristin hadde sittet i, hva slags redskaper Lavrans holdt i og hva slags mat de spiste i Norge på 1300-tallet. Dette ble viktig for Undset selv. Hun ønsket å omgi seg med tidlige tiders levd liv i eget hjem.

Utover på 1900-tallet var det et økende fokus på «kunstnerhjemmet», og reportasjer fra forfatternes og billedkunstneres hjem ble stadig presentert i blader og aviser. Hjemmets iscenesettelse handlet om smak og ideologi, og ved å vise rammene rundt personene, kom kunstnerne tydeligere frem både sosialt og politisk. Sigrid Undset ble portrettert flere ganger i sitt hjem, og hun var tydelig på sine preferanser. Hun ville ha et gudbrandsdalsk hjem med forankring i historien.

Lundemøbler

I tillegg til antikvitetsforretninger, var det spesielt hos den lokale bedriften Th. Lunde Sigrid Undset gjorde sine innkjøp. Allerede fra 1923 handlet hun såkalte Lundemøbler. Th. Lunde ble etablert av Thorstein Lunde (1835 – 1902) på Lillehammer i 1862. Produksjonen av Lundemøbler begynte i 1903 under ledelse av sønnen Einar. Einar Lunde (1875 – 1951) forsto verdien av å ta vare på norsk kulturarv i møbeldesign. Samtidig ønsket han å gi møblene en ny og moderne dimensjon.

I firmaets første katalog skriver Einar Lunde i 1912:

«I De Sandvigske Samlinger på Maihaugen og rundt omkring i Gudbrandsdalen og de oplandske bygder findes et rikt utvalg av godt gammelt bohøve, præget av skikker og eiendommelige national kultur. Det synes meg at meget av dette saavel i utseende som i praktisk brukbarhet og bekvemhet fuldt ut kan maale sig med de møbler av fremmed art og arbeide. Som nu fylder vaare hjem i by og bygd.»

«Møbler av fremmed art» refererte primært til industriens nye varer der håndverket var satt til side til fordel for fokus på produksjon og lønnsomhet. Lunde var også kritisk til at produsentene var anonyme. For å gi møblene det preget han ønsket, inviterte Einar Lunde kunstnere, arkitekter og lokale håndverkere til å formgi designene – hele tiden i dialog med historien. Blant disse var blant andre Oluf Wold-Torne, Lars Jorde, Kristen Holbø, Alf Lundeby, Frøydis Haavardsholm, Jean Heiberg, Henrik Sørensen, Vilhelm Vetlesen, Rudolf Thygesen, Einar Sandberg, Alf Rolfsen, Magnus Poulsson og Arnstein Arneberg, og ikke minst møbelsnek-

Fra utstillingen
«Å hjemme seg».
Lundemøbler.
Fotograf: Maren
Ingeborg Gråblomst.

ker Einar Austlid. Målet var å produsere varige, håndverksbaserte produkter i en likeverdig balanse mellom kunst, arkitektur og design i en tid da storindustrien snart var allestedsnærværende.

Lundes måte å arbeide på var tydelig inspirert av den engelske arts and crafts bevegelsen. Forfatteren, kunstneren og politikeren William Morris (1834–1896) var en av foregangsfigurene. I verkstedskompaniet Morris & Co samlet han kunstnere, designere, håndverkere og arkitekter, som sammen utarbeidet et alternativ til industriproduksjon. For dem manglet masseproduserte fabrikkvarer som bygget opp under en skadelig konsumkultur, estetiske kvaliteter. I tillegg mente Morris at de nye varene manglet historisk forankring. Designen i Morris & Co omfattet tekstil, møbel, tapet, keramikk, arkitektur og bokkunst.

Lunde var godt orientert internasjonalt. Han kjente til Morris ideer og hadde lest det engelske arts and crafts tidsskriftet *The Studio*. I tillegg hadde han nære bånd til kunstmiljøet i Norge og kunstnervennene var mange. Lunde skilte seg imidlertid fra Morris på ett punkt; begge ønsket at vakre håndlagde objekter skulle være tilgjengelig for alle, men der feilet Morris & Co Morris sine varer ble kun tilgjengelige for den øvre middelklasse. Lunde var derimot svært bevisst at prisen skulle holdes nede, og beholdt derfor de enkle eldre trestolene som et underliggende ideal. Lundemøbler ble raskt en suksess og var i tillegg til tradisjonelle utsalgssteder, representert på Kunstnerforbundet i Oslo i 1913 og Jubileumsutstillingen på Frogner i 1914. Th. Lunde produserte også tekstil og metallbeslag, og var involvert i et omfattende samarbeid med Gudbrandsdalens Uldvarefabrik. Med sin

tvverrfaglige holdning til møbelindustri, ble Lundemøbler første etablerte arts and crafts bedrift i Norge.

Sigrid Undset og Lundemøbler

Sigrid Undset bestilte mange møbler fra Th. Lunde, blant annet senger til de tre barna i Kristen Holbøs design; blågrønn med gulldekor til guttene, oransjerød til datteren. I tillegg hadde hun et stort antall møbler signert Einar Austlid og flere enkeltstoler med middelalderuttrykk. I 1929 ga Sigrid Undset sitt første intervju etter å ha realisert husdrømmen på Lillehammer. På spørsmål om hva hun tenkte om «den nye arkitektur, funksjonalisme og den slags?», svarte hun: «Når en ting blir anbefalt fordi den er moderne, blir jeg alltid skeptisk. Men naturligvis kan den være bra til tross for at den er moderne.»

Dette utsagnet forteller mye om Undsets forhold til egen interiørsmak. Fortsatt ser hun til det tradisjonsrike håndverket som et ideal, men kan også åpne opp for nye impulser. På kjøkkenet hadde hun vedfyrt gammel smijernsovn side om side med funksjonalistisk stålbenk.

Det var nettopp denne dualismen som var en del av Einar Lundes grunnleggende ideologi: å skape tradisjonsrike gode håndverksobjekter, men med en ny og samtidig design.

«MAIHAUGEN-METODEN»

Det kommer ansatte fra andre museer rundt om i landet for å oppleve og lære. De vil vite hvordan formidlerne på Maihaugen går fram når de lager forestillingene rundt om i museet.

Av Kristin Helland | Foto: Camilla Damsgård / Maihaugen, Audbjørn Rønning / Maihaugen.

«Innfallsporsten er noe vi har blitt begeistret for selv». Dette sier de tre formidlerne vi møter på det store og lyse teamkontoret de har.

De har vidt forskjellig bakgrunn, de tre. Anette Simenstad er produksjonsgartner, Berit Snøan er biolog og Thorstein Hernes er utmarkstekniker. I tillegg har de pedagogikk – og ikke minst erfaring i å møte ulike grupper.

I sommersesongen kan det være alt fra småbarnsfamilier til pensjonistgrupper – i skoleåret er det definerte aldersgrupper fra barnehage til universitet, og rammen er ofte «Den Kulturelle Skolesekken».

«Det viktigste for dem er en god opplevelse», sier de. «Da huskes det, og de vil komme tilbake».

«Målgruppe-tenkning» er helt nødvendig, men det behøver ikke bety at alt skal være tilpasset. Flike formidlere skjønner hva publikum liker.

Alle tre har de vært lenge på Maihaugen og laget et utall av ulike program. De er stolte av at andre museer kommer til Maihaugen på besøk for å se hvordan de driver formidling.

Anette Simenstad på Øygarden

Thorstein Hernes

«Maihaugen-metoden» handler om levendegjøring.

Derfor fremheves tidligere kolleger som klarte å gjøre Øygarden i bygdeavdelingen og Olsen-gården i byavdelingen til hus som kan tas i bruk.

Der er innboet byttet ut slik at ingen behøver å være redde for at museums-gjenstandene blir ødelagt. Da kan det bakes, spikkes og stekes, danses og lekes. Det blir en tidsreise og en opplevelse som forhåpentlig skaper ekte forståelse for hvordan det var på bygda for 130 år siden, eller i Lillehammer på 1930-tallet.

Anette, Berit og Thorstein bobler over mens de snakker og skryter uhemmet av hverandre.

«En dag uten en av de andre er en kjedelig dag». Det er de enige om, selv om de stadig erfarer at de tenker så forskjellig at det nesten kan høres ut som de krangler.

«Vår skrekk er at museumsfolk prøver å lage noe for andre museumsfolk», sier de.

«Kommer det en skoleklasse, skal de få være med på noe de ikke får oppleve på skolen. Det blir morsommere jo mer vi klarer å spisse budskapet».

Berit Snøan

Formidlerne er svært bevisst på den akademiske innfallsvinkelen, og sjekker nøye om de har fått med seg det som er viktig å fortelle om. Ekte og autentisk er bærende verdier på museet.

«Når noe er ferdig, ja, da er det bare å håpe at våre gjester, enten de er unge eller gamle, får en opplevelse de ikke kunne fått et annet sted. Og hvis de i tillegg lærer noe, da er lykken fullkommen», sier de tre, Anette, Berit og Thorstein.

Snart åpnes dørene på Bjerkebæk for sesongen, da bør du få med deg utstillingen i «Gjestehuset».

«Det er fornyes man skal»

Tekst: Anne Mari Løken | Foto: Audbjørn Rønning, Bjerkebæk

I 2019 var det 100 år siden Sigrid Undset kom til Lillehammer, og dette ble selvsagt markert på Bjerkebæk. Den nye aulaen i publikumsbygget ble åpnet og utstillingen «Det er fornyes man skal – Sigrid Undsets reiser» likeså. Dette skjedde den 20. mai, på forfatterens fødselsdag.

Dette er både en liten og stor utstilling, **liten** fordi rommet bare er på 20 kvm, **stor** fordi den rommer så utrolig mye informasjon, så mange nye gjenstander, fra postkort til autentisk film og lyd fra Sigrid Undset selv. Det er Kjersti Braanaas Moen og Bente Forberg som har laget utstillingen, sammen med designer Tomas Gjetmundsen.

Utgangspunktet er Undsets reiser. Hun gjorde de første som barn i fantasien og i atlas, senere

helt fysisk, til Roma, London, Danmark, Sverige og den lengste, som varte i fem år og gikk jorda rundt – flukten fra Norge til USA i 1940 og hjemreisen i 1945.

For Sigrid Undset var reiser viktig, «det er fornyes man skal når man **reiser**». Ikke ha med seg for mye bagasje, men mest oppleve og **fornyes**.

Det er 7 reiser som illustreres

1: KALUNDBORG, som er hennes fødested i Danmark.

2: DANNESESREISEN sørover til Roma der hun møter Anders Castus Svarstad.

3: BRYLLUPSREISEN som går til London.

4: TIL SELJA på Sunnmøre, et påfyll til hennes katolske tro.

5: GOTLAND, denne historiske øya som hun besøkte flere ganger og var veldig betatt av.

6: NOBELREISEN, turen til Stockholm for å motta Litteraturprisen i 1928, fulgt av sin søster Ragnhild, og til sist

7: FLUKTEN, turen i 1940 som måtte gå østover via Japan før hun kom til USA, og så returen over Atlanteren i 1945.

Monterne inneholder ulike effekter fra reisene.

Rundt hele galleriet i det vesle rommet er postkort fra fjern og nær.

Monteren på gulvet inneholder bl.a. en reisekoffert og en stor hatteeske.

Nye skatter

Helt til siste året har det stått kasser på kasser med eiendeler etter Sigrid Undset i 2. etg på Kirkestuen på Maihaugen. Det har ikke vært tid til å gå gjennom og registrere alt tidligere, men nå er dette nennsomt gjort og er et avsluttet arbeid. Flere av skattene som ble funnet i kassene, er med i denne utstillingen.

Sigrid Undset var svært opptatt av blomster, og i USA abonnerte hun på blomsterkort, flere av disse ser vi i utstillingen. Hun kjøpte også en mengde postkort, kanskje for å ha minner om steder hun hadde vært, kanskje for å ha inspirasjonskilder til skriving. Vi ser inngangsbilletter hun har spart på, bøker hun har kjøpt og selvsagt hennes egen beskrivelse av f.eks. turneene hun gjorde i USA, samt bøker hun skrev. Vi ser henne på film ved skrivebor-

det i Brooklyn, og vi hører henne lese talen hun holdt like før hun forlot Norge. Denne talen er sannsynligvis lest inn på Otta, på flukten vestover til Molde i april dagene 1940.

Sigrid Undsets forfatterskap, som fortsatt har så stor rekkevidde og interesse, hennes liv som ble omfattet av så mye oppmerksomhet, hennes store sorger, hennes lette og tunge sinn, hennes kompliserte syn på kvinnerollen, hennes litterære kraft – det er nær en uutømmelig krukke å øse av. Kuratorene og designer har greid å lage enda en ny og interessant vinkel av forfatteren på Bjerkebak. Utstillingen står åpen når museet er åpent, du trenger ingen billett, bare stig på og finn mange nye skatter du ikke visste om.

Digitalt museum – museumssamlinger på nett

Visste du at du kan se hva museene har i sine samlinger på nettet?

Av Jan Ove Vasaasen, Konservator

På nettstedet Digitaltmuseum.no legger museene fortløpende ut fotografier, film og video, gjenstander, hus og artikler. Dette gjøres i samarbeid med KulturIT. Her kan du søke og lete etter alt som finnes hos de enkelte museene, eller på tvers av museums-Norge. Du kan søke på personer, steder, årstall, gjenstandstyper, temaer osv.

Museene arbeider kontinuerlig med å registrere og digitalisere sine samlinger. Ved siden av at arbeidet skal gi museene oversikt og kontroll

over alt de har, gir digitaliseringen en mulighet til å formidle samlingene til et større publikum på nett.

Publikumsmedvirkning

Digitalt museum legger opp til publikumsmedvirkning. Det er mye kunnskap ute blant folk, og det gis derfor mulighet til å hjelpe museene med mer informasjon om samlingene. Gjennom en kommentarfunksjon kan du komme med innspill. Dette kan for eksempel være å gjen-

FOTOGRAFI: Jora bru på Raumabanen, antatt 1919. Brua ble bygget i perioden 1912 – 1919.
Foto: Hans Joramo, Maihaugen

GJENSTAND:

*Fra museets samling.
Lekebil fra 1990-tallet.
Foto: Ukjent, Stiftelsen
Lillehammer museum*

*Eksempler
på hva du kan
finne på Digitalt
museum*

FOTOGRAFI:

*Fra Lillehammer stasjon
under kroningsreisen den
13.6.1906. Foto: Hans H.
Lie, Maihaugen*

GJENSTAND: *Fra museets samling.
Brudekrone fra 1885. Foto: Camilla
Damgård, Stiftelsen Lillehammer museum*

kjenne et sted på et fotografi, gi opplysninger om gjenstander som museene ikke vet så mye om, eller korrigere feil. Kommentarene logges hos museene. Museene i Stiftelsen Lillehammer museum mottar mange kommentarer på de publiserte samlingene, og de er til god hjelp.

Mange er kjent med Facebook-sider som *Lillehammer er byen vår*, *Gamle bilder fra Gausdal* osv. Mange av de historiske fotografiene som deles på disse sidene er hentet fra Digitalt museum. Bildene er populære og skaper mye engasjement. Ofte dukker det opp viktig informasjon i kommentarfeltene. Vi vil derfor oppfordre folk til også å bruke kommentarfeltet

på Digitalt museum, og ikke bare på Facebook. Det gjør det enklere for museene å fange opp informasjonen.

Mange brukere

Mange bruker Digitalt museum flittig. Ved siden av skoleelever, studenter og forskere, viser tilbakemeldinger at mange bruker det i privat sammenheng. Noen søker etter gamle bilder fra hjemstedet eller av slektninger, andre har spesielle interesser for historiske begivenheter eller ulike kategorier av gjenstander.

Har du ikke vært på Digitalt museum? Ta en titt. Her vil du finne mye spennende!

Vennetur i Bjørnsons fotspor

Tekst: Ivar Olstad

Som alltid: Første søndag i september skjer det. Dette året i byens nærhet, til Gausdal Vestfjell med tilliggende herligheter. Første stans er **Ulsrud** i Auggedal. Brukeren Asbjørn Ulsrud testamenterte gard med 15 bygninger, skog, jord og seter samt penger på bok til Gausdal historielag. Forfallet satte inn, men en svær dugnadsinnsats har skapt en kulturperle av et gardsmuseum. Vi trer inn i et bruk som var levende fram til 1970-årene, og møter representanter for Historielaget der.

Herren til **Forsetsætra**, den tidligere jagerflygeren Sverre Gran, er fortsatt i full vigør, og tar imot oss på Vestfjellets siste fjellgard, der den troner med sine mange hus 800 meter over havet. Utsikten er formidabel, anlegget imponerende.

Kittilbu utmarksmuseum er et opplagt mål på denne turen. Vi får et grundig innblikk i hvordan mennesker gjennom alle tider har brukt marka til å opprettholde livet. Helt fra steinalderen har det skjedd ting. Her er en kultursti, og vi møter jernblestring, som var en stor næring i sin tid, og

fangstanlegg for elgtrekket som alltid har gått gjennom terrenget her.

«I Bjørnsons fotspor» tilsier selvsagt besøk på **Aulestad**, som knapt trenger nærmere presentasjon. Men her blir det program og middag.

Nærmere informasjon om turen og påmelding finner du i neste nummer av dette bladet.

Eksklusive spesialomvisninger for LMV-medlemmer

Vi vil i løper av 2020 tilby våre medlemmer omvisninger og opplegg på de ulike museene. Disse vil bli annonsert direkte i e-post til våre medlemmer med informasjon om hvordan man melder seg på.

Foreløpig har vi følgende planlagte arrangement:

- April: Norges Olympiske Museum – «OL-helter fra Innlandet»
- Juni: Bjerkebæk – «Det er fornyes man skal» utstilling om Undsets reiser
- August: Aulestad – Ny utstilling om Bjørnstjerne Bjørnson
- November: Maihaugen – «Impulser», ny hovedutstilling

Dette vil bli komplettert etter hvert som de blir klare. Når arrangementene blir annonsert, bør interesserte raskt melde seg på, da det vil bli begrenset antall deltagere pr. arrangement. Vi vil forsøke å arrangere spesialomvisningene tirsdager kl.17.

RESSURSPERSONENE

«Du ser dem ikke, men du skjønner hvor flinke de er»

Tekst: Kristin Helland, Anne Mari Løken

Tore Tøndevold.
Foto: Smedsrud,
Norsk Håndverks-
institutt.

Det er 23 år siden **Tore Tøndevold** kom til Norsk håndverksinstitutt. Som flere ganger tidligere når en ressursperson skal intervjues om jobben sin, ble det en lærerik stund sammen med Tore Tøndevold. Norsk håndverksinstitutt arbeider innen flere felt, og har nasjonale oppgaver og enkelte oppgaver internasjonalt. Tore har jobbet innen de fleste områder instituttet hegner om. Han startet opp med opprettelsen av Sekretariatet for små og verneverdige fag og med å bygge opp registre og databaser, og han har jobbet med stipendiatstillingene ved instituttet. Det mest omfattende arbeidsfeltet har imidlertid vært å ha hovedansvaret for dokumentasjons- og opplæringsprosjektene. Instituttet kjører 25 – 30 slike prosjekter løpende hvert år innen de tradisjonelle håndverksfagene rundt om i hele landet. Ivaretaking og videreføring av disse fagene skjer gjennom handlingsbåren kunnskap mellom håndverkere og ved hjelp av bilder, film og rapporter. Tore T har hele tiden vært stedfortreder for leder ved instituttet, men nå er det kun kort tid før han går av med pensjon.

Aulestad og Bjerkebæk – Bjørnstjerne Bjørnson og Sigrid Undset

Vakre steder og store personligheter fyller min arbeidshverdag. Det startet på Aulestad sommeren 1995. Med ferskvannsbiologi i bagasjen, fikk jeg sommerjobb! Det ble etter hvert fast og fullstilling, samtidig med kunsthistoriestudier. I år har jeg vært museumskonsulent i 25 år, og oppgavene har vært svært varierte. Nå bruker jeg mest tid på å lage omvisninger og utstillinger. Bjerkebæk fikk ny fast utstilling i gjestehuset i fjor. I mai åpner «Det volder litt rabalder» i Aulestadlåven. Blir det kjedelig å jobbe med to personer som levde for så lenge siden? Svaret er at det alltid er nye spor å følge i historien om deres liv og verk. Engasjement blir aldri umoderne. Jeg har mange fine sommerdager med omvisere og publikum på Aulestad og Bjerkebæk. Siden begge dikterhjemmene er vinterstengt, tilbringer jeg vinterhverdagene på Maihaugen hvor jeg nyter å være del av et stort fellesskap; en frodig gjeng med mye kunnskap. Den beste starten på en arbeidsdag er morgenkaffen i biblioteket. Der tar vi fatt på dagens oppgaver med alvor og latter.

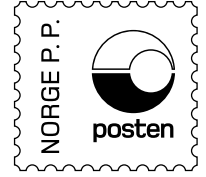

Bente Forberg.
Foto: Audbjørn
Rønning, Stiftelsen
Lillehammer Museum.

Owe Brekkum.
Foto: Kirsti Hovde.

«Det er variert og morsomt arbeid, og jeg kommer stadig borti noe nytt som må læres». **Owe Brekkum** har vært vaktmester på Lillehammer Kunstmuseum i 26 år, faktisk helt siden OL-94. Når vi besøker en ny utstilling på museet, er det som regel Owe som har stått for opphengingen. Han forteller at jobben hans har forandret seg en god del de siste to årene. Det skyldes selvsagt sammenslåingen av de seks museene i Lillehammer. Når de nå er Stiftelsen Lillehammer Museum, er det mange flere å forholde seg til. «Før styrte jeg jo det meste selv», humrer han. Men han liker forandringen. «Det er praktisk og trivelig å kunne samarbeide med flinke folk fra Maihaugen for eksempel», sier Owe. Akkurat nå er det klimaet i samlingene det gjelder. De er tre personer fra SLM som arbeider med å gi kunstverkene som lagres optimale forhold.

Program

MAIHAUGEN

4. april – 12. april: Påskerebus for barn i friluftsmuseet

LILLEHAMMER KUNSTMUSEUM

2. april kl. 18:00: Kunstkonsert – Bjørg Lewis og Cellissimo@Oslo

23. mai kl. 14:00: Utstillingsåpning Nancy Spero

Kunstpause hver torsdag kl. 11.30.

Åpne omvisninger hver lørdag og søndag kl. 14.00.

Familieverksted hver søndag kl. 12.00–15.30.

NORGES OLYMPISKE MUSEUM

29. mars: Utstillingsåpning: Innlandets OL-helter

BJØRNSTJERNE BJØRNSONS HJEM AULESTAD

26. mai: Bjørnstjerne Bjørnsons hjem Aulestad åpner for sommeren.

Åpent daglig ut august med omvisninger og åpen kafé.

26. mai: Verditinget i samarbeid med Litteraturfestivalen

30. mai: Åpning av ny utstilling om Bjørnsons liv: «Det volder litt rabalder»

30. mai: Aulestadslagsmålet

Sigrid Undsets hjem Bjerkebæk

20. mai: Sigrid Undsets hjem Bjerkebæk åpner for sommeren.

Åpent daglig ut august med omvisninger og åpen kafé.

Setra på Maihaugen
Foto: Esben Haakenstad

Bjørnstjerne Bjørnsons hjem Aulestad.
Foto: Camilla Damgård / Aulestad

Sigrid Undsets skrivebord på Bjerkebæk. Foto: Ian Brodie